

УДК 636.082.1:636.082.4

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ І ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ ГОЛШТИНСЬКИХ КОРІВ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

**В.О.КОЗЛОВА – к. біол. н. доцент, Херсонський ДАУ
І.В.НАЗАРЕНКО – к. с.-г. н., Миколаївська АА**

При вдосконаленні порід молочної худоби, створені її високопродуктивних типів та окремих гуртів, широко використовують як биків-плідників, так і маточне поголів'я спеціалізованих молочних порід кращого світового генофонду. Найбільш досконалою серед них є голштинська порода, яка імпортується в республіки СНД з США, Канади, Германії, Голандії і інших країн.

При вдосконаленні порід актуальним завданням є одночасне підвищення надоїв молока і вмісту його компонентів – жиру і білку. Тому, з метою найбільш раціонального використання в Україні імпортованих тварин та їх нащадків, необхідно вивчати їх біологічні і господарсько-корисні показники в конкретних геокліматичних зонах і характерних для них умовах експлуатації.

Такі дослідження були проведені нами в умовах радгоспкомбінату "Нивотрудівський" Дніпропетровської області на маточному поголів'ї голштинської породи, яке було завезено з Голандії в порівнянні з їх матерями, що лактували в Голандії та з їх дочками, що були одержані в умовах цього ж господарства. За цей період рівень годівлі змінювався від 62 – 65 ц корм. од. (в 1994 – 95 рр.) до 46 – 48 ц корм. од. (в 1997 – 98 рр.).

Про спадковий потенціал завезеного гурту тварин можна судити з даних, що наведені в таблиці 1. Аналіз зміни надоїв, жирномолочності та білковомолочності предків імпортованих тварин по материнській лінії свідчить про їх високий генетичний потенціал.

Таблиця 1 – Молочна продуктивність корів-матерів, що лактували в Голандії (за 305 днів лактації).

Вік в лактаціях	Кількість тварин, гол.	Показники продуктивності			
		Надій молока, кг	Надій в % до I лактації	Вміст жиру, %	Вміст білку, %
I	30	6272±189	100,0	4,31±0,03	3,41±0,03
II	30	7887±127	125,7	4,18±0,03	3,37±0,02
III	30	8239±131	131,5	4,26±0,02	3,40±0,02

За першу лактацію надій молока матерів, що лактували в Голандії складав 6272кг при середній жирності молока 4,31% та середній білковомолочності 3,41%. При збільшенні надоїв за другу лактацію на 25%, вміст жиру знижався на 0,12%, білку – на 0,07% у відносному значенні, або на 2,7 і 2,1% – у відносному. При збільшенні надоїв за III (повновікову) лактацію ще на 6% в порівнянні з другою вміст жиру і білку навіть дещо підвищився і несуттєво відрізнявся від цих показників за першу лактацію. Характер змін складу молока при такому високому рівні надоїв може спостерігатися при повноцінній, необмеженій годівлі молочної худоби.

Крім цього слід відзначити велику вирівняність гурту з усіх вказаних показників продуктивності. Коливання рівня надоїв знаходиться в межах 6,4 – 6,5%, а по вмісту жиру та білку в молоці відповідно – 3,9 – 4,5 та 3,6 – 4,2%. Це свідчить про жорсткий відбір та високий рівень цілеспрямованої селекційної роботи.

Аналіз відповідних показників продуктивності імпортованих корів (їх дочок) в умовах р/к “Ниво-Трудівський” на протязі 4 років, при вказаному рівні годівлі, що поступово знижувався, свідчить про різкий характер їх змін. (таблиця 2).

Таблиця 2 – Молочна продуктивність голштинських корів в умовах півдня України.

Вік в лактаціях	Кількість тварин, гол.	Показники продуктивності			
		Надій молока, кг	Надій в % до I лактації	Вміст жиру, %	Вміст білку, %
I	30	5929±259	100,0	4,08±0,04	3,38±0,02
II	30	4537±290	76,5	3,94±0,04	3,33±0,03
III	30	3547±187	59,4	3,80±0,04	3,19±0,04

Якщо в умовах Голандії надої матерів збільшувалися з першої по третю лактацію без суттєвих змін складу молока, то в умовах півдня України, із зростанням терміну експлуатації імпортованих корів, надої молока різко падали: за другу лактацію на 24,5%, а за третю ще на 22,5% і становили 53% від надою за I лактацію. Водночас достовірно зменшився вміст жиру на 0,2% і білку на 0,14%.

За третьою лактацією показники продуктивності голштинських корів практично знаходилися на рівні корів чорно-рябої породи.

Науковий інтерес представляють показники продуктивності нащадків імпортованих тварин, що народжені і вирощені в тому ж господарстві (табл. 3).

Таблиця 3 – Молочна продуктивність корів-дочок, що вирощені в умовах півдня України.

Вік в лактаціях	Кількість тварин, гол.	Показники продуктивності			
		Надій молока, кг	Надій в % до I лактації	Вміст жиру, %	Вміст білку, %
I	25	3835±181	100,0	4,31±0,03	3,41±0,03
II	25	3746±183	125,7	4,18±0,03	3,37±0,02
III	25	3647±177	131,5	4,26±0,02	3,40±0,02

Наведені в таблиці дані свідчать, що і по цій групі тварин збереглась тенденція зниження показників надоїв та вмісту поживних компонентів з першої по третю лактацію, але в даному разі не спостерігається таких різких коливань, як це було в групі їх імпортованих матерів. Пояснити це можна відсутністю впливу стесфакторів, пов'язаних з різкою зміною клімату, різких змін в годівлі та утриманні.

Рівень показників продуктивності і характер їх змін більш всього відповідали рівню та характеру змін в годівлі в роки їх лактації. Але у нащадків, народжених і вирощених в умовах даного господарства спостерігалась краща пристосованість до місцевих умов, ніж у їх імпортованих матерів.

Показник молочної продуктивності корів тісно пов'язаний з їх відтворювальною здатністю. Для характеристики відтворювальних функцій імпортованих голштинських корів в таблиці 4 наведені дані по 107 головах, що отелились в перші 3 місяці їх перебування в даному господарстві.

Таблиця 4 – Тривалість міжотельного періоду (МОП) у голштинських корів з I до III лактації.

Показники	I – II лактації (n=107)		II – III лактації (n=34)		Тривалість сервіс-періоду, дн.
	Голів	%	голів	%	
Середня тривалість МОП, дн.	436		498		–
В т.ч. до 370 дн.	21	20,2	6	17,3	до 90
371 – 400 дн.	11	10,6	5	14,7	-/- 120
401 – 460 дн.	18	17,3	4	11,7	-/- 180
461 – 490 дн.	8	4,7	4	11,7	-/- 210
Всього	58	55,8	19	55,2	–
Більше 490	49	44,2	15	44,8	більше 210

Таким чином, міжотельний період до 370, а сервіс-період до 90 днів мали тільки 20,2% корів після першого отелу та 17,3% корів після другого отелу. Сервіс-період тривалістю до 180 днів (тер-

мін, після якого корова вважається яловою), мали 48,1% корів I і 44% корів II отелу. Сервіс-період терміном 210 днів збільшує кількість запліднених корів до 52,5 – 55,8%.

З 107 голів в третє лактували тільки 34 голови. Вихід телят за 1997 рік становив менше 50 голів на 100 корів.

Слід звернути увагу на те, що міжотельний період між другою і третьою лактаціями не зменшився, а збільшився на 62 дні, тоді як в нових геокліматичних умовах найбільш складним є саме початковий період.

Це свідчить про те, що основною причиною зниження господарсько-біологічних показників імпортованих тварин є умови їх експлуатації. У високопродуктивних корів, при несприятливих умовах годівлі і утримання порушується обмін речовин, знижуються резерви адаптаційних можливостей, що веде до зриву молочної продуктивності і розладу відтворювальних функцій. Тому, першочерговим завданням при використанні порід кращого світового генотипу є створення кормової бази, що відповідає рівню продуктивності імпортованих тварин.

Література:

1. Бич А.И. Селекционная работа с молочным и молочномясным скотом // Зоотехния. - № 6. - 2002. - С.5-7.
2. Винничук Д.Т., Даниловская Н.Г., Щур С.В. Продуктивность и качество молока у коров различных типов по голштинской породе // Вісник аграрної науки. - № 6. - 1997. - С.25-27.
3. Винничук Д.Т., Максимов П.Д., Коваленко В.П. Результаты и проблемы использования голштинских быков в молочном скотоводстве. - Киев, 1994.
4. Рубан Ю.Д., Шевченко М.І. Біологічна і технологічна оцінка основних світових порід та порід, які розводять на Україні / Староство і технологія виробництва молока та яловичини // Київ: Урожай, 1995. - С.66-100.
5. Сакса В., Кузина А. Создание высокопродуктивного скота чернопестрой породы в Ленинградской области // Молочное и мясное скотоводство. - №4. - 2001. - С2-6.
6. Самохин В.Г. Биохимические и физиологические предпосылки продуктивности высокопродуктивных коров / Долголетие использования высокопродуктивных коров. - Под ред. Л.К.Эрнста. - М.: - Россельхозиздат, 1970.